

Таким образом, педагогическая ценность исследовательской компетентности студента как стимула его личностно-профессионального становления заключается в стимулировании развития его личностных и профессиональных качеств, в интеграции ценностных ориентаций саморазвития, мотивационного аппарата, в повышении профессионального статуса как будущего компетентного специалиста. Актуализация исследовательской компетенции студента невозможна без гармоничного использования дидактического принципа наглядности. Развитое умение наглядного наблюдения формируется путем применения наглядности во время изложения нового учебного материала, использования наглядных средств обучения преподавателем. Принцип наглядности позволяет сформировать комплексно-логический понятийный аппарат на уровне нового понятия, явления или процесса. Тем самым способствуя закреплению изучения новых знаний, формируя сенсорно-логические связи с ранее усвоенным знанием, способствуя эффективной операционной мобильности новых знаний в сознании студента.

БИБЛІОГРАФІЯ

1. Шохина И.Н. Личностно-деятельностный подход – основа мотивации к образованию/ И.Н. Шохина // Поволжский торгово-экономический журнал - Саратов, 2011. №2, - С.81-89.
2. Обучение и воспитание детей во вспомогательной школе: Пособие для учителей и студентов дефектолог. ф-тов пед. ин-тов/ Под ред. В.В. Воронковой – М.: Школа-Пресс, 1994. - С. 103-104.
3. Борисова, З.Н. Формирование профессиональной компетентности будущих педагогов: проблемы и опыт/ З.Н. Борисова//Этнос. Образование. Личность. Вып. V, Ч.I. - Якутск: Изд-во ИПКРО, 2006. - С. 104-105.
4. Коменский Я. А. Избр. пед. соч. – М., 1955. – С. 302

СВЕДЕНИЯ ОБ АВТОРЕ

Подалов Максим Александрович – ассистент кафедры общей физики, УО «Гомельский государственный университет им. Ф. Скорины».

Круг научных интересов: современные технологии обучения.

ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ЗДОРОВ'Я СТУДЕНТІВ ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ І ЇХ ГОТОВНІСТЬ ДО ВАЛЕОЛОГІЧНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ

Тетяна РУДЕНКО, Володимир СКОРОХОД

Розкрито сутність та основні складові готовності майбутніх учителів фізико-математичного факультету до валеологічної діяльності. Подано опис та наведено окремі результати констатувального та формуального педагогічного експерименту.

The essence and main components of would-be school teachers' preparedness of Physics and Mathematics for valeological education. The description and the results of the statement of pedagogical experiment are given.

На сучасному етапі розвитку педагогічної науки поряд з проблемами впровадження інноваційних технологій, методів та форм організації професійної підготовки фахівців у ВНЗ, надзвичайно важливим завданням освіти в Україні є формування культури здоров'я підростаючого покоління. Це завдання є одним із обов'язків держави, передбачених Національною програмою «Освіта» (Україна ХХІ століття), Національною програмою «Діти України», Державною програмою «Вчитель», Національною програмою патріотичного виховання населення, формування здорового способу життя, розвитку духовності та зміцнення моральних засад суспільства.

Впровадження цих і ряду інших програм вимагає перегляду сформованих стереотипів поведінки сучасної молоді, переосмислення концептуальної моделі здоров'я з урахуванням того, що провідне значення у його збереженні та зміцненні належить способу життя. [3; 8]

За традиційними уявленнями в поняття «здоровий спосіб життя» входить: відмова від шкідливих звичок (куріння, вживання алкогольних напоїв і наркотичних речовин); оптимальний руховий режим, раціональне харчування; загартовування.

У цей же час система шкільної та вищої освіти не формує певної мотивації на здоровий спосіб життя [1; 5]. Дійсно, більшість школярів та студентів знає, що, курити, вживати

алкоголь, наркотики шкідливо, але багато хто з них є заручниками саме таких шкідливих звичок і, на жаль, є тенденція до зростання кількості такої молоді. Зазвичай, ніхто не заперечує, що потрібно рухатися, загартовуватися, але більшість, як правило, веде малорухливий спосіб життя. Сьогодні однозначно можна стверджувати, що неправильне, нераціональне харчування призводить до зайвої ваги навіть серед молоді. На жаль, труднощі сучасного життя залишають дуже мало місця для позитивних емоцій. Усе це підводить до висновку, що «знання» молоді про здоровий спосіб життя не стали переконаннями, що молодь мало турбується про власне здоров'я.

Наукові дослідження М.С. Гончаренко, М.Ф. Москаленко, В.М. Оржеховської свідчать, що за останні роки стан здоров'я школярів набагато погіршився. На думку багатьох дослідників [2; 6; 7] ситуація зі станом здоров'я учнів зумовлена низьким рівнем знань про здоровий спосіб життя, зневажливим і нерідко безвідповідальним ставленням молоді до свого здоров'я.

Проведене нами дослідження підтверджує вище сказане. Нами були опитані 619 школярів 5–11-х класів у трьох школах міста Кіровограда, з них 324 хлопчика і 295 дівчат. Дані опитування показали, що серед школярів курять 18,7% (25,9% хлопчиків і 11,5% дівчат). 46% курців залучаються до цієї звички у віці до 17 років, причому якщо в 5–7 класах паління є епізодичним явищем, то, починаючи з 8-го класу у 24% школярів з'являється потреба в систематичному курінні. Ці результати узгоджуються з даними вітчизняних і закордонних дослідників [4; 9].

Аналіз результатів дослідження показав, що поширеність куріння серед школярів залежить від вікових і статевих особливостей. Зокрема, від 8-го до 11-го класу кількість школярів, що курять помітно зростає. Якщо у 8-му класі курять 19,8% хлопців, то в 11-му класі – 66,2%. Серед дівчат спостерігається аналогічна ситуація: з 8-го по 11-й класи кількість тих, що курять, зростає з 9,6% до 51,2%.

У результаті опитування школярів було визначено їхнє відношення до куріння: більшість школярів, що не курять (47,2%) негативно відносяться до цієї шкідливої звички, а ті, що курять в основному утримуються від її оцінки (у 58,2% випадків) чи навіть схвалюють її (8,7%). З віком, поряд із збільшенням кількості школярів, котрі курять, росте число учнів, що позитивно відносяться до куріння.

Як уже було зазначено, одним з основних мотивів прилучення до куріння дітей і підлітків є наслідування дорослим. Результати опитування показали, що курять 58,1% учителів-чоловіків, у половини старшокласників курять їхні батьки.

Аналіз нашого дослідження школярів м. Кіровограда показує, що молодь починає звикати і до спиртного в ранньому віці, причому зі знайомства з пивом. Більше половини (53,4%) 14 – 16-літніх (як хлопців так і дівчат) вживають слабоалкогольні напої, 35,3% – вино і 12,1% – міцні спиртні напої. Що стосується України, то минулорічне соціологічне опитування показало, що 71% юнаків вживають пиво, 62% – вино і 47% – міцні спиртні напої. Виходить, що алкоголь відіграє помітну роль у житті української молоді.

Стан справ з уживанням наркотичних речовин дітьми і підлітками у даний час набуло загрозливого характеру. Складається враження, що в підлітковому середовищі зараз не вживати наркотики стало чимось непристойним, не сучасним.

Ми не мали змоги отримати достовірних даних про вживання наркотичних речовин школярами м. Кіровограда, тому скористаємося даними Міністерства охорони здоров'я України. Так, якщо у 1990 році на 10 тис. населення Кіровоградської області приходилось 5 наркоманів, то в 2010 році на ті ж 10 тис. населення – 181 наркоман. Соціологічні дослідження показують, що 56% хлопчиків і 20% дівчат хоча б один раз вживали наркотичні або токсикоманічні речовини. 21% підлітків має знайомих, що вживають наркотики, у той же час більшість батьків (70%) вважають, що в їхньої дитини таких знайомих немає. 15% учнів 9–11 класів знають, де легко можна дістати наркотики. Наркотична ситуація серед підлітків стає досить загрозливою.

А це означає, що *підготовка майбутніх учителів у вихованні здорового способу життя учнів є нагальною проблемою*. На сучасному ж етапі завдання щодо формування в учнів

уявлення про здоровий спосіб життя школою практично не розв'язані, що насамперед пояснюється недостатньою підготовленістю вчителя до такої роботи.

Для виявлення особливостей професійної готовності студентів до виховної роботи з учнями по профілактиці шкідливих звичок нами проводилося опитування 288 студентів заочної форми навчання Кіровоградського державного педагогічного університету ім. В. Винниченка, з яких переважна більшість працює у школі.

З'ясувалось, що 64% студентів не готові до такої роботи, відчувають нерішучість, непідготовленість при обговоренні питання про вплив алкоголю, тютюну, наркотиків на організм молодого людини. Встановлено низький рівень практичної підготовки (76,5%) – більшість студентів не спроможні використати теоретичні знання, отримані в університеті, для виховання в учнів сучасного погляду на здоровий спосіб життя, не можуть на належному рівні провести відповідні виховні заходи, не вміють здійснювати їх аналіз.

Актуальність проблеми. У процесі проведеного нами констатувального експерименту було встановлено, що існуюча система у педагогічних ВНЗ ще далека від такої, котра забезпечує належні умови для позитивного вирішення формування готовності майбутніх фізиків, математиків, інформатиків та інших учительських професій до виховання в учнів культури здоров'я і ЗСЖ. Виконаний на теоретичному рівні науково-педагогічний аналіз дозволив виділити та обґрунтувати необхідність внесення конкретних змін в існуючу систему роботи педагогічних ВНЗ з метою поліпшення підготовки майбутніх учителів до валеологічного виховання учнів.

Аналіз попередніх досліджень. Теоретичне вивчення зазначеної проблеми, зокрема, дало нам можливість крім наукового обґрунтування педагогічних умов ефективності у здійсненні підготовки майбутніх учителів передбачити і запропонувати відповідне спрямування навчально-виховного процесу та реалізувати модель дидактичної системи для комплексної підготовки студентів у педагогічному ВНЗ як до валеологічного виховання школярів, так і з метою оволодіння студентами необхідною валеологічною інформацією, опанування ефективними методами і способами валеологічної діяльності та сучасними інноваційними педагогічними технологіями у процесі організації та проведення навчальних занять, виконання науково-дослідної роботи, проходження педагогічної практики й участі у позанавчальній діяльності.

Мета статті. У зв'язку з потребою показати ефективність отриманих здобутків нам треба було реалізувати низку сформульованих завдань у нашому дослідженні, які полягали у підготовці та проведенні формувального експерименту, отриманні й наступному аналізі тих даних, які дозволяють зробити висновок про ефективність запропонованої дидактичної системи, яка базується на запровадженні спецкурсу для студентів та пропонованій методиці організації і проведенні занять зі спецкурсу «Формування культури здоров'я молоді у підготовці майбутніх учителів природничих дисциплін» та зазначених педагогічних умов, що забезпечують успішність запропонованої моделі дидактичної системи.

Основні результати. У процесі експериментальної роботи використано було комплекс методів, серед яких: анкетування, тестування, педагогічні спостереження, аналіз результатів творчої і практичної діяльності студентів, формувальний експеримент, статистичні вимірювання, моделювання педагогічних ситуацій. Вибір саме цих методів був пов'язаний з необхідністю отримання достовірної інформації, яка засвідчувала б рівень готовності майбутніх учителів до валеологічного виховання, динаміку змін, які відбулися завдяки запровадженню спецкурсу і рекомендованої методики і методичного забезпечення організації занять зі студентами фізико-математичного факультету, а також результативність в цілому моделі дидактичної системи для забезпечення формування готовності майбутніх учителів до валеологічного виховання учнів у сучасних загальноосвітніх навчальних закладах.

Одне із важливих завдань підготовчого етапу формувального експерименту полягало у тому, щоб при відборі контрольної та експериментальної груп визначити та порівняти стан готовності студентів до валеологічного виховання школярів, що мало б засвідчити і констатувати зміни, які мали місце в результаті реалізації традиційного та інноваційного

підходу у підготовці майбутніх учителів до валеологічного виховання школярів. До контрольної групи було введено 86 студентів, а до експериментальної – 78 студентів.

З урахуванням визначених нами критеріїв ми виокремили і обґрунтували три рівні готовності (високий, середній, низький) особистості майбутнього вчителя до валеологічної освіти та до передачі учням необхідних знань, умінь і навичок валеологічного змісту.

З метою отримання об'єктивних даних стосовно готовності майбутніх учителів фізики, математики, інформатики до валеологічного виховання учнів, нами для кожного студента розраховувався коефіцієнт готовності (КГ) за формулою: $KГ = \frac{КОБ}{МКБ}$, де КОБ – кількість

отриманих балів, МКБ – максимально можлива кількість балів. Якщо коефіцієнт КГ був у межах від 0,8 до 1,0 – рівень готовності вважався *високим*; від 0,4 до 0,7 – *середнім*; меншим за 0,4 – *низький рівень*.

У ході констатувального експерименту ми мали можливість визначити рівні готовності майбутніх учителів не лише з урахуванням окремих критеріїв та показників, але й у цілому, тобто на основі основних параметрів, які характеризують їх спроможність успішно реалізувати основні завдання валеологічного виховання в школі, що представлені у табл. 1.

Як бачимо, студенти контрольної та експериментальної груп суттєво не відрізняються за показниками готовності до валеологічної освіти школярів, а наявна відмінність лежить у межах 5% похибка, яка традиційно прийнята для педагогічних досліджень.

Таблиця 1

Готовність майбутніх учителів фізико-математичного факультету до валеологічного виховання учнів (за даними формульованого експерименту)

Рівень готовності	На початку експерименту				Після завершення експерименту			
	Експериментальна група		Контрольна група		Експериментальна група		Контрольна група	
	Абс.	%	Абс.	%	Абс.	%	Абс.	%
Низький	33	42,3	40	46,5	7	9,0	33	38,2
Середній	39	50	38	44,9	50	64,1	42	49,0
Високий	6	7,7	8	9,3	38	26,9	11	12,8
Всього студентів	78	100	86	100	78	100	86	100

Оцінюючи *низький рівень готовності* студентів до валеологічного виховання в школі, що складало майже половину студентів (42,3% в експериментальній групі і 46,5% – у контрольній групі), ми виокремили від інших такі показники, як схильність до прийняття спонтанних рішень щодо валеологічного виховання учнів, схильність до епізодичної передачі дітям знання валеологічного змісту (наприклад: про інфекційні хвороби, що набули соціального значення). Одночасно встановлено, що представники цієї групи мали обмежений досвід практичної роботи та організації навчально-виховних заходів взагалі, і безперечно недостатньо володіли уміннями організації заходів валеологічної спрямованості (проведення тренінгів, ділових, рольових ігор та інших інноваційних технологій). У своїх діях і спробі педагогічного впливу ці студенти намагалися впливати на процес формування культури здоров'я учнів, але це мало сприяло позитивному розв'язанню завдань валеологічного виховання.

Відчутним у цієї групи студентів був дефіцит валеологічних знань. Студенти з низьким рівнем готовності ілюстрували недостатній рівень знань з основ валеології (не знали як негативно впливають на серцево-судинну систему гіподинамія, нераціональне харчування, стреси та шкідливі звички), не володіли необхідною інформацією про закономірності розвитку та росту дітей шкільного віку (слабо уявляли фізичний та психічний розвиток дитини, акселерацію, «шкільний стрес» як один із основних факторів зниження рівня

здоров'я учнів), могли розповісти лише про окремі аспекти розвитку здоров'я людини та наголосити лише на окремих способах розв'язання актуальних проблем валеологічного спрямування. Такий стан свідчив про те, що у професійній підготовці студенти ще не отримали необхідного обсягу валеологічних знань, не усвідомили достатньою мірою сутність валеологічних проблем, які їм треба буде вирішувати у навчально-виховній роботі з учнями.

Серед іншої виокремленої нами групи студентів виділено 44,2% (КГ) та відповідно 50% (ЕГ) студентів, які відповідали показникам середнього рівня готовності до валеологічного виховання учнів. Ці групи студентів були зорієнтовані на позитивне вирішення актуальних завдань, що пов'язані з охороною та збереженням здоров'я учнів. Однак, вони спроможні були розповісти учням лише про окремі аспекти розвитку здоров'я, розкрити лише окремі способи розв'язання важливих валеологічних завдань (загально зміцнювальний вплив фізкультури, рухливих ігор та вплив загартування на здоров'я молоді). Студенти цієї групи мали можливість розкривати окремі питання, як соціальні та психофізіологічні причини вживання наркотичних речовин, шляхи профілактики різних форм девіантної поведінки, здатні впливати на емоційно-чуттєвий, інтелектуально-понятійний та діяльнісний досвід учнів стосовно збереження здоров'я, формування культури здоров'я і здорового способу життя.

Одночасно, ми встановили, що лише 9,3% студентів контрольної та 7,7% студентів експериментальної групи виявили **високий рівень готовності** до валеологічної діяльності, що відрізнялися усвідомленням необхідності дотримання комплексної програми дій щодо валеологічного виховання учнів, показали уміння системно передавати учням знання валеологічного змісту, виявили спроможність впливати на розвиток не лише окремих параметрів культури здоров'я учнів, а й здатні вирішувати питання, що охоплюють низку найважливіших проявів здоров'я, зокрема основних його складових: фізичне, психічне і духовне здоров'я учнів, наприклад, валеологізація навчального процесу, новітні освітні технології.

Ці студенти були готові спиратися на різні джерела з тим, щоб забезпечити ефективне вирішення питань валеологічного виховання школярів і не залишалися просто виконавцями вже готових й апробованих методичних порад та рекомендацій, які у них вже є і проаналізовані та обговорені на заняттях. Їхня педагогічна діяльність характерна була постійним творчим пошуком, вони виявляли ініціативу, цікавилися новими і більш ефективними методиками і технологіями успішного розв'язання валеологічних завдань.

Таким чином, у процесі констатувального експерименту були отримані вагомі результати, що з *одного боку*, дозволили охарактеризувати розроблені і запропоновані нами критерії і рівні готовності майбутніх учителів до валеологічного виховання школярів і дати оцінку показникам тих рівнів, за якими ми планували оцінити ефективність створеної нами моделі дидактичної системи підготовки та педагогічних умов успішної її реалізації у процесі формування готовності майбутніх учителів фізико-математичного факультету до виховання у школярів ЗСЖ і культури здоров'я. З *другого боку*, ми з'ясували особливості та існуючий стан підготовки майбутніх учителів до валеологічного виховання учнів. Виокремлення студентів із низьким, середнім та високим рівнем готовності до валеологічного виховання засвідчило, що у педагогічних ВНЗ підготовка таких фахівців має невикористані резерви, які важливо вивчити і використати з метою покращення професійної підготовки майбутніх учителів усіх спеціальностей, у тому числі й учителів фізики, математики, інформатики, вчителів технологічної освіти до валеологічного виховання учнів основної і старшої школи.

Основний етап формувального експерименту передбачав: формування у студентів необхідних валеологічних знань різними засобами; стимулювання мотивації і потребу у студентів до видів педагогічної діяльності, які обумовлені особливостями і потребами виховної роботи в школі і є найбільш характерними для валеологічної освіти; домогтися успішної реалізації у навчальному процесі комплексної програми підготовки майбутніх учителів до валеологічного виховання учнів.

Вирішення цих завдань передбачало передачу студентам необхідних знань валеологічного змісту; важливо було також зацікавити студентів фізико-математичного

факультету, які готувалися до педагогічної діяльності і мотивувати у них потребу додатково опанувати нову навчальну інформацію, яка є специфічною для їхньої майбутньої діяльності, але разом з тим є досить важливою і необхідною у зв'язку із педагогічною виховною роботою в сучасній школі; доцільно було врахувати рівень методичної підготовки майбутніх учителів, їхнє вміння приймати ефективні рішення для розв'язання різних проблем у поєднанні сучасних інноваційних педагогічних технологій, включаючи і інформаційно-комп'ютерні технології навчання, їхню готовність до запровадження різних засобів у навчально-виховному процесі. Досить важливим аспектом тут ми вважали ту обставину, що студенти фізичних і взагалі природничих напрямків підготовки у педагогічному ВНЗ схильні до комплексного і системного сприйняття об'єкта вивчення, вони готові до усвідомлення складних, а інколи і суперечливих об'єктів (наприклад, у фізиці корпускулярно-хвильовий дуалізм, єдність неперервного і перервного тощо), що безперечно є вагомим у формуванні готовності майбутніх учителів до валеологічного виховання школярів.

Підсумковий етап формувального експерименту нашого дослідження передбачав визначити стан готовності до валеологічного виховання студентів контрольної та експериментальної групи, порівняти кількісні та якісні показники і зробити відповідні висновки щодо ефективності запропонованої моделі дидактичної системи і педагогічних умов її реалізації. При цьому важливо виявити динаміку готовності майбутніх учителів фізико-математичного факультету до валеологічного виховання, яку вдалося зафіксувати для студентів контрольної та експериментальної групи, дослідити ті зміни, які відбулися завдяки запровадженню нових педагогічних вирішень (зокрема спецкурсу та методичних посібників для реалізації запропонованої методики його проведення).

З метою одержання вагомих і переконливих даних нами було: здійснено тестування студентів контрольної та експериментальної групи; виокремлені результати, що характеризують готовність студентів до валеологічного виховання; визначені рівні готовності студентів експериментальної і контрольної груп до валеологічного виховання; виконано порівняння отриманих результатів та виявлено динаміку готовності до валеологічного виховання студентів контрольної та експериментальної груп. Отримані експериментальні дані відображені у таблиці 1.

Аналіз результатів, що містяться у таблиці 1, дають можливість констатувати наступне. Свою готовність до програмно-цільової організації валеологічного виховання на основі комплексної програми в експериментальній групі (ЕГ) виявило 26,9% студентів, у той час, як у контрольній групі (КГ) цей показник становить 12,8%, що дає коефіцієнт зростання цього показника:

$$\text{для КГ: } k_k = \frac{12,8}{9,3} = 1,37; \quad \text{для ЕГ: } k_e = \frac{26,9}{7,7} = 3,5;$$

а у кінцевому варіанті $n_e = \frac{k_e}{k_k}$, де k_k – зростання показника для контрольних груп, а k_e

– відповідне зростання цього показника для експериментальних груп. Тоді матимемо динаміку росту показника з даного аспекту готовності майбутніх учителів до валеологічної освіти учнів: $n_e = \frac{k_e}{k_k} = 2,55$, що кількісно більше, ніж удвічі.

Результати одночасно свідчать про збільшення кількості студентів, що мають середній рівень готовності до валеологічного виховання учнів. Тут маємо наступне співвідношення:

$$\text{для КГ: } k_k = \frac{49,0}{44,2} = 1,11; \quad \text{для ЕГ: } k_e = \frac{64,1}{50} = 1,28$$

Тоді коефіцієнт зростання цього показника на середньому рівні готовності майбутніх учнів до валеологічної освіти становитиме:

$$n_c = \frac{k_e}{k_k} = \frac{1,28}{1,11} = 1,15$$

Зазначимо, що така динаміка у результаті експериментальної перевірки ефективності моделі дидактичної системи та педагогічних умов ефективної їх реалізації здійснюється за рахунок зменшення тієї частини студентів контрольної та експериментальної групи, які мали низький рівень готовності до валеологічного виховання учнів. Оскільки мова йде про зменшення цього показника, то для кількісної оцінки скористаємося співвідношенням початкових результатів до кінцевих для обох груп:

$$\text{для КГ: } k_k = \frac{46,5}{38,2} = 1,21; \quad \text{для ЕГ: } k_e = \frac{42,3}{9,0} = 4,7$$

За цих обставин динаміка у зменшенні характерна коефіцієнтом:

$$n_n = \frac{k_e}{k_k} = \frac{4,7}{1,21} = 3,88$$

Висновки. Отримані результати та їх аналіз дозволяє констатувати, що відбулися позитивні зміни з основних показників рівнів готовності студентів ЕГ у порівнянні з КГ до валеологічного виховання та в цілому у підготовці майбутніх учителів фізико-математичного факультету до валеологічного виховання школярів. Переважна більшість студентів експериментальної групи засвідчили показники високого та середнього рівня; суттєво зменшилося число тих студентів, хто виявляв недостатню готовність до успішного вирішення зазначених питань валеологічного напрямку у навчально-виховному процесі сучасної школи.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Апанасенко Г.Л. Индивидуальное здоровье: сущность, механизмы проявления // Гигиена и санитария. – 2004. – №1. – С. 60-63.
2. Бабенко В.Л. Досвід роботи школи по впровадженню програми „Молодь за здоров’я”. Ж-л „Безпека життєдіяльності”. № 7, 2005. – С. 66-67.
3. Галимов А.Р., Кайбышев В.Т. Здоровье как нравственная ценность и его самооценка врачами. Ж-л «Медицина труда и промышленная экология». №7, 2005. – С. 37-42.
4. Гончаренко М.С., Кириленко С.В. Валеологический подход в формировании гуманистического направления в системе образования. Валеология: сучасний стан, напрямки, та перспективи розвитку / Матер. V Міжнар. наук.-практ. конференції, квітень 2007 р. – Харків, 2007. – Т.4. – с. 5-22.
5. Даниленко Г.М., Колпакова Т.М., Подаваленко А.В. Особливості формування навичок здорового способу життя серед школярів // Гігієнічна наука та практика на рубежі століть: Матер. XIV з’їзду гігієністів України. 19-21 травня 2004 р. – Дніпропетровськ, 2004. – Т.2. – с. 246-247.
6. Міненко А.О. Основи валеологічного моніторингу і оздоровчих технологій. – Чернігів, 2005. – 16 с.
7. Москаленко В.Ф. Здоровий спосіб життя: теорія та практика // Охорона здоров’я України. – 2002. – №2. – С. 4-6.
8. Страшко С.В., Животовська Л.А., Кривич І.П., Чорненька В.Д., Флоренсова К.М. Інструктивно-методичні й інформаційні матеріали щодо запобігання вживанню наркотичних речовин, поширенню в Україні небезпечних інфекційних захворювань та профілактики йодної недостатності у населення. Ж-л „Інформаційний вісник” № 12, 2004. – С. 73-97.
9. Яременко О, Балакірева О., Вакуленко О. та ін. Формування здорового способу життя молоді: проблеми та перспективи. – Київ, 2000. – 246 с.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Руденко Тетяна Володимирівна – старший викладач кафедри медико-біологічних основ та фізичної реабілітації, кандидат педагогічних наук, КДПУ ім. В. Винниченка.

Коло наукових інтересів: демографія, валеологія, реабілітація.

Скороход Володимир Михайлович – завідуючий кафедри медико-біологічних основ та фізичної реабілітації, канд. мед. наук, професор, КДПУ ім. В. Винниченка.

Коло наукових інтересів: формування здорового способу життя молоді.

РОЛЬ МІЖНАРОДНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ TIMSS ТА PISA У СТРАТЕГІЯХ РЕФОРМУВАННЯ МАТЕМАТИЧНОЇ ОСВІТИ

Богдан ТАРАСЕНКО

Стаття присвячена аналізу загальноєвропейських тенденцій реформування математичної освіти старшої школи на сучасному етапі. При цьому, увага автора фокусується на значущості міжнародних порівняльних досліджень TIMSS та PISA, як ефективного інструменту прогнозування та моніторингу у означеному процесі.